

Spilsersejlads giver en ekstra dimension til turen og ekstra fart i den lette luft. Bliv klog på trim og håndtering af spiler og gennaker i den fjerde og sidste del af SEJLERs trimserie.

TRIMGUIDE 4
4

SJOVERE SEJLADS med spiler og gennaker

Af Henrik Hansen & Lars Jensen, Bådmagasinet
Foto: Henrik Hansen
Grafik: Lasse Hansen

Vi skal nu sejle med vinden. De flyvende forsejl, spiler og gennaker, er for de fleste synonym med sjov og hurtig tursejlads – mens det for nogle sejlere er en udfordring, som de desværre opfatter som alt for kompliceret.

"Alle kan have stor fornøjelse af at sejle med spiler eller gennaker, og det behøver ikke at være besværligt eller skræmmende. Man skal bare lade være at sætte disse sejl i for meget vind, og huske at bjærge dem i tide," fortæller sejlsmager Lars Jensen fra North Sails.

"Hvor meget vind, der er for meget, afhænger af de enkelte besætningers erfaring, men de fleste tursejlere bør nok ikke sejle med spiler i over 7-8 m/s. Sejlere uden erfaring med spiler eller gennaker bør starte med at øve sig i let vind, så hverken de selv eller familien bliver forskrækkede."

Brug altid nedhal til stagen

"En af de mest almindelige fejl, jeg ser, når jeg er på tur med familien, er, at folk bruger barberhalet til at holde spilerstagen nede. De tror, det er nok til at holde stagen i ro, men det er det ikke. Man skal altid bruge stagenedhalet og en hanefod på stagen, fordi en god spilsersejlads handler om at få stagen til at stå roligt," forklarer Lars Jensen.

TRIMGUIDE-SERIEN

Du kan læse og downloade SEJLERs serie af trimguides; "Trim båden til balance og komfort", "Nemt trim af genua og fok", "Trim storsejlet til et længere liv" og "Sjovere sejlads med spiler og gennaker" på sejlsport.dk/bådejer/trimguide

Flad gennaker ideel til tur

"De fleste tursejlere vil have langt større glæde af en gennaker end en spiler, fordi den er meget lettere at håndtere og trimme. Personligt vil jeg anbefale, at tursejlere anskaffer en flad skæringsgennaker, som fx et Code-1 sejl, der dækker hele halvindsområdet."

"Det er et utroligt godt sejl især i let luft, hvor du ellers ville starte motoren. Med Code-1 sejlet kan du ofte sejle lige så hurtigt for sejl som for motor. Bare uden støj. En Code-1 er især ideel til moderne både med krydsfok eller lille genua."

Spilet på stage

"Du kan også sejle agten for tværs med Code-1 eller læns ved at sætte den til luv med spilerstagen, men her er den ikke helt så effektiv som en gennaker."

"En Code-1 er bygget i en stabil spilerdug og er monteret på en rulle, så du kan rulle den ud og ind som en rullegenua. Der er stor belastning på forliget, så rullen skal være i en god kvalitet," forklarer Lars Jensen.

Når du skal vælge det flyvesejl, der passer til din sejlads, er der gode råd at hente i SEJLERs artikel "Få sat spileren på turen", som findes på sejlsport.dk/bådejer

Bragt i samarbejde med

Sådan trimmes

Det er lettere at trimme en spiler, end mange tror. Du skal bare bruge spilerens få trimfunktioner og lade den flyve uden at den lukker eller åbner for meget. De seks trimfunktioner er:

- 1 spilerstagen
- 2 op- og nedhalet
- 3 gajen
- 4 skødet
- 5 barberhalet
- 6 faldet

1 | Spilerstagen

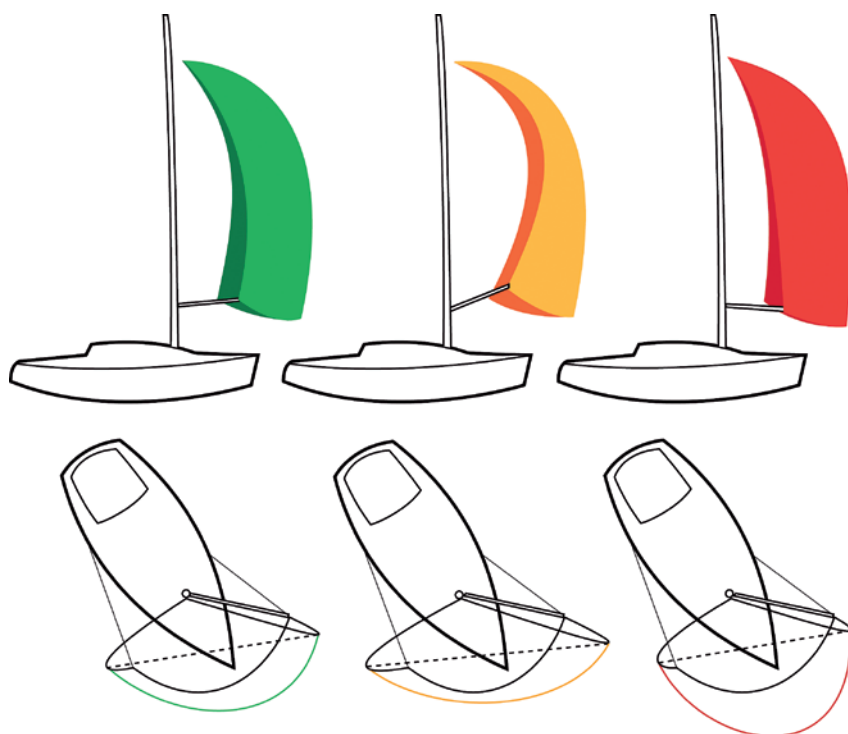
Spilerstagen skal som udgangspunkt stå vandret, så du udnytter stagens længde maksimalt, ligesom den skal stå vinkelret på vinden. Samtidig skal luv og læ skødbarme så vidt muligt være lige høje.

Stagens højde trimmer spilerens facon i toppen, hvor en høj stage gør toppen fladere, mens en lav stage giver en dybere top. Stagehøjden trimmes med stagens fæste på masten og stagens op- og nedhal.

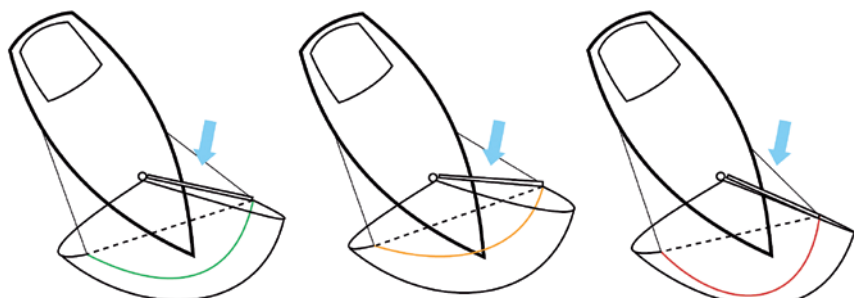
Storsejlet trimmes, så der er en vinkel på 15-20 grader mellem stagen og bommens forlængelse forbi masten.

2 | Op- og nedhalet

Ved at hæve eller sænke stagen, regulerer du dybden i midten af spileren, og hvor

Den grønne spiler står korrekt med næsten vandret stage. Hvis stagen hæves, åbnes sideligene (orange), og du lukker sideligene, hvis stagen sænkes (rød).

Stagen står korrekt på grøn spiler. Spileren bliver fladere fornedet med stagen mere agterover (orange) og dybere nederst med stagen mere fremad (rød).

En flad gennaker som Code-1 er ideel til tursejlds.

KEND BEGREBERNE

Spiler	Let treliget sejl (symmetrisk) til brug ved sejlds med vinden
Gennaker	Asymmetrisk spiler, der føres uden spilerstage
Code-1	Flad skæringsgennaker til især let vind
Barberhal	Trimline med blok om spilerskødet til justering af skødepunkt
Stage op- og nedhal	Hal fra mast og dæk til at justere spilerstagens højde
Hanefod	Tov fastgjort i fx spilerstagens ender for at fordele belastning fra fx ophal
Gaj	Luv spilerskøde, også kaldet agterhaler
Skødbarm	Sejlhjørne nærmest skødet
Tackline	Line til halsbarm i fx gennaker til fastgørelse i bådens stævn eller på bovspryd

spileren

meget sideligene åbner. Når stagen hæves, åbnes sideligene, og spileren bliver fladere på midten. Når stagen sænkes, lukker du sideligene, og spileren får en dybere facon.

Stagen trimmes med nedhalerlinen, der altid bør være fæstnet til spilerstagen med en hanefod, der er monteret i begge stagens næb. Ophalet bruges til at hæve stagen, når spileren sættes og til at holde den oppe i let vind, hvor spileren ikke selv kan bære stagen.

Her ses det tydeligt, hvad spilerstagens højde betyder for spilerens facon.

3 | Gajen

Det luv spilerskøde, kaldet gajen, trimmer spilerstagens vinkel i forhold til båden. Gajen regulerer også faconen nederst i spileren. Ved at hale stagen agterover med gajen gør du spilerens facon fladere i bunden, og du gør faconen dybere ved at slække gajen og dermed lade stagen gå længere frem mod forstaget.

Hvis skødet til læ skal hales hårdt for at forhindre spileren i at klappe i det luv sidelig, skal stagen trimmes længere frem med gajen.

4 | Skødet

For optimal fart og trim skal spileren skødes, så det luv sidelig hele tiden er ved at klappe cirka 2/3 oppe i sejlet. Du skal konstant være aktiv med at trimme spileren til alle de store og små vindspring, der hele tiden opstår.

5 | Barberhalet

Spilerens skødepunkt, højden på den læ skødebarm, trimmes med barberhalet på det læ skøde, som når du justerer genuaens skødepunkt med skødevognen. Ved at hale barberhalet, flyttes skødepunktet frem, så spileren lukker mere i læ sidelig og bliver lidt dybere i faconen.

På tursejlds er det derfor vigtigt ikke at sætte barberhalet for hårdt på skæring,

TIPS

Lad spileren flyve mod luv

Når vinden er let på en plat læns, kan du få ekstra fart ved at lade spileren flyve mere til luv og fri af storsejlet. Spilerstagen trækkes agterover og væk fra skødbarmen, så spileren selv kan "flyve" længere til luv uden at være hæmmet af stagen.

Tyndt tovværk til let vind

En elastik fra bommen og ud i søgelænderet samt et ganske let og tyndt tovværk som læ spilerskøde kan skabe ro i båden og få spileren op at flyve i helt let vind, hvor et normalt skøde er for tungt.

Hård på roret

Hvis båden bliver hård på roret, skal du enten slække på skødet eller åbne spileren mere i læ. Sandsynligvis skal stagen også hales mere mod luv med gajen.

hvor læ sidelig gerne må åbne lidt.

Det luv barberhal på gajen sættes tot for, at spilerstagen er rolig.

6 | Faldet

I let vind og på meget rumme kurser sættes faldet, så toppen af spileren flyver mellem 20 og 40 cm foran masten. I over 4-5 m/s og på skærende kurs skal spileren hales tættere til masten. Så står den roligere. →

Sådan trimmes gennakeren

En gennaker er enklere at trimme end en spiler, fordi der ikke er nogen spilerstage at holde styr på, medmindre du spiler den som en genua på plat læns.

På skærende kurser skal du kun beskæftige dig med tre trimfunktioner:

- 1 tacklinen
- 2 skødet
- 3 barberhalet

1 | Halsbarmen i stævnen

Det er faktisk ikke strengt nødvendigt at have en justerbar tackline til gennakerens halsbarm. Du kan blot fastgøre gennakeren med en kort strop til fx bådens ankerrulle, forudsat at fastgørelsespunktet kan holde til belastningen. Du får dog kun det fulde udbytte af gennakeren med en justerbar tackline i halsbarmen.

Tacklinen skal gå gennem en blok i stævnen eller yderst på et bovspryd – og trimmes efter, hvor meget du skærer i forhold til vinden, dvs. hvor tæt du går til vinden.

På hård skæring i nærheden af halvvindsområdet sættes tacklinen relativt hårdt,

så forliget bliver tottet. Det rykker faconen fremad mod luv og åbner agterliget fuldstændigt, som når du totter genuafaldet.

Når vinden kommer mere agten fra, slækkes tacklinen, så sejlet får en mere jævn facon og et lidt mindre åbent agterlig.

2 | Skødet

Gennakeren trimmes til vindretning og kurs med skødet, og i praksis skøder du gennakeren på samme måde som en spiler.

Du skal hele tiden være aktiv med skødet og hale det således, at gennakeren er lige ved at klappe i forliget cirka 2/3 oppe i sejlet. Generelt skal du slække lidt på skødet lige inden pustene, så båden ikke skærer op. Du ser pustene på vandet. Se også "skødet" under *Sådan trimmes spileren*.

3 | Barberhalet

Gennakerens skødepunkt trimmes med barberhalet på skødet, som du trimmer genuaens skødepunkt med skødevognen. Ved at hale barberhalet flyttes skødepunktet frem, og gennakerens agterlig lukker mere ved at blive "strammet op". Det skal du gøre, hvis toppen af agterliget har tendens til at blafre lidt og ikke trækker aktivt. Omvendt skal du passe på ikke at lukke agterliget for meget, for så krænger båden for meget.

De fleste gennakere kræver ikke barberhal til tursejls, men flyver fint som på billedet. Hvis gennakeren har tendens til at blafre i toppen, er det dog en god idé med et barberhal.

Sæt gennakeren med en sok

Det er utroligt nemt at sætte gennakeren med en "snuffer", der er en sok eller spilerstrømpe med plastiktragt, som gør livet meget lettere for tursejlere. Gennakeren ligger simpelthen i sin fulde længde inde i snufferen, og du sætter gennakeren ved at hale snufferen op i spilerfaldet. Det skal ske i læ af storsejlet.

Når snufferen er helt oppe og hænger som en kæmpe pølse fra spilergodset, sættes gennakeren let og smertefrit ved at hale snufferen til vejrs med en trimline. Snufferen gør det især nemt og sikkert at bjærge gennakeren i frisk vind, hvor du falder af og haler snufferen ned over gennakeren i læ af storsejlet. Husk altid at følge vejledningen, der følger med snufferen.

Det kan være en fordel at have tacklinen (den røde) i en blok i stævnen, så gennakeren kan justeres og er nemmere at bjærge.

På mange turbåde kan du have en fastmonteret tackline (den blå), der skal holde gennakeren fri af pulpitten.

I LÆ AF STORSEJLET

Inden du tager en spiler og gennaker ned, eller ruller en Code-1 ind eller ud, så fald af til mellem agten for tværs og plat læns. Her kommer flyvesejlet i læ af storsejlet, og uden vind i sejlet bliver det lettere at tage ned.

Ved sætning af flyvesejl, husk at faldet skal kunne løbe fri af riggen og fx ikke hænge bag sallingshornet.

Gennakere er normalt nemme at tage ned (tv.) og sætte fra en sejlpose i læ (th.), når du kan fælde næsten ned til plat læns. Så er sejlet næsten "håndtam" i læ af storsejlet.

